

Limba și literatura română

Clasa a V-a

Școli/secții cu predare în limba română

VERBUL

Coordonator, prof. dr. Kozak Mioara

Profesor Potcoavă Diana-Cosmina

Colegiul Național „Unirea”

Părțile de vorbire

→ clase lexico-semantică de cuvinte; grupuri de cuvinte cu trăsături/ particularități comune:

- cuvinte care exprimă acțiune, stare, existență : VERBE;
- cuvinte care denumesc ființe, lucruri, fenomene ale naturii: SUBSTANTIVE;
- cuvintele care pot ține locul unui substantiv: PRONUME;
- cuvintele care indică numărul sau ordinea obiectelor prin numărare: NUMERALE.

VERBUL → partea de vorbire **flexibilă** care arată **acțiunea, starea, existența**; el are capacitatea de a produce un enunț și își schimbă forma după:

Persoană	Număr	Mod	Timp
• I – acțiunea este făcută de persoana care vorbește: (eu) <i>merg</i>/ (noi) <i>mergem</i> • II – acțiunea este făcută de persoana cu care se vorbește; (tu) <i>mergi</i>/ (voi) <i>mergeți</i> • III – acțiunea este făcută de persoana despre care se vorbește: (el/ ea) <i>merge</i>/ (ei/ele) <i>merg</i>	• singular – acțiunea este făcută de o singură persoană; (eu) <i>merg</i>/ (tu) <i>mergi</i>/ (el/ ea) <i>merge</i> • plural – acțiunea este făcută de mai multe persoane: (noi) <i>mergem</i>/ (voi) <i>mergeți</i>/ (ei/ele) <i>merg</i>		• <i>trecut</i> • <i>prezent</i> • <i>viitor</i>

Schimbarea **forme**i verbului, în funcție de persoană, număr, mod sau timp, se numește **conjugare**.

Forme simple

- *mergeam*
- *mersei*
- *mersesem*

Forme compuse

- **verb auxiliar** (*a avea; a vrea; a fi*)
- **formă verbală nepersonală invariabilă**
(*infinitiv; participiu*)
- *am plecat, voi merge, voi fi mers*

Identifică verbele din textul de mai jos, subliniindu-le corespunzător:

„Madam Popescu mai sărută o dată dulce pe maiorașul, îl sucipă, să nu-l deoache, și-l lasă jos. El a pus sabia în teacă, salută militărește și merge într-un colț al salonului unde, pe două mese, pe canapea, pe foteluri și pe jos, stau grămadite fel de fel de jucării. Dintre toate, maiorul alege o trâmbiță și o tobă (...).”

I. L. Caragiale, „*Vizită*”

Forme simple: *sărută, sucipă, lasă, salută, merge, stau, alege;*

Forme compuse: *să nu ...deoache, a pus.*

VERBUL

Modurile verbale

- forma pe care o ia verbul pentru a arăta cum consideră vorbitorul acțiunea;
- **Modul indicativ** prezintă acțiunea ca reală, fiind desfășurată în trecut, prezent sau viitor.
- **Modul imperativ** prezintă acțiunea ca reală, fiind desfășurată în trecut, prezent sau viitor.

Forme verbale nepersonale – nu indică persoana și numărul, nu pot alcătui enunțuri (de obicei) și ajută la alcătuirea unor timpuri compuse.

Infinitivul – forma din dicționar a verbului (: a desena, a plăcea, a scrie, a iubi, urî); numele acțiunii; ajută la formarea timpului viitor.

Participiul – arată o acțiune suferită de o ființă/ un lucru; se recunoaște după terminațiile „-t”/ „-s” (citit, scris). Când ajută la formarea unor moduri și timpuri are valoare verbală, dar se transformă în adjectiv când e folosit singur.

Identifică verbele din textul de mai jos și stabilește modul sau forma verbală nepersonală la care acestea se află:

1. Vom merge la magazin pentru a cumpăra niște fructe.
2. Am dormit foarte bine la prânz.
3. Învață temeinic!
4. Caietul lucrat complet este al meu.

1. *vom merge* – mod indicativ;
(pentru) a cumpăra – verb la infinitiv;
2. *am dormit* – mod indicativ;
3. *învață* – mod imperativ;
4. *lucrat* – adjectiv provenit din verb la participiu;
este – mod indicativ.

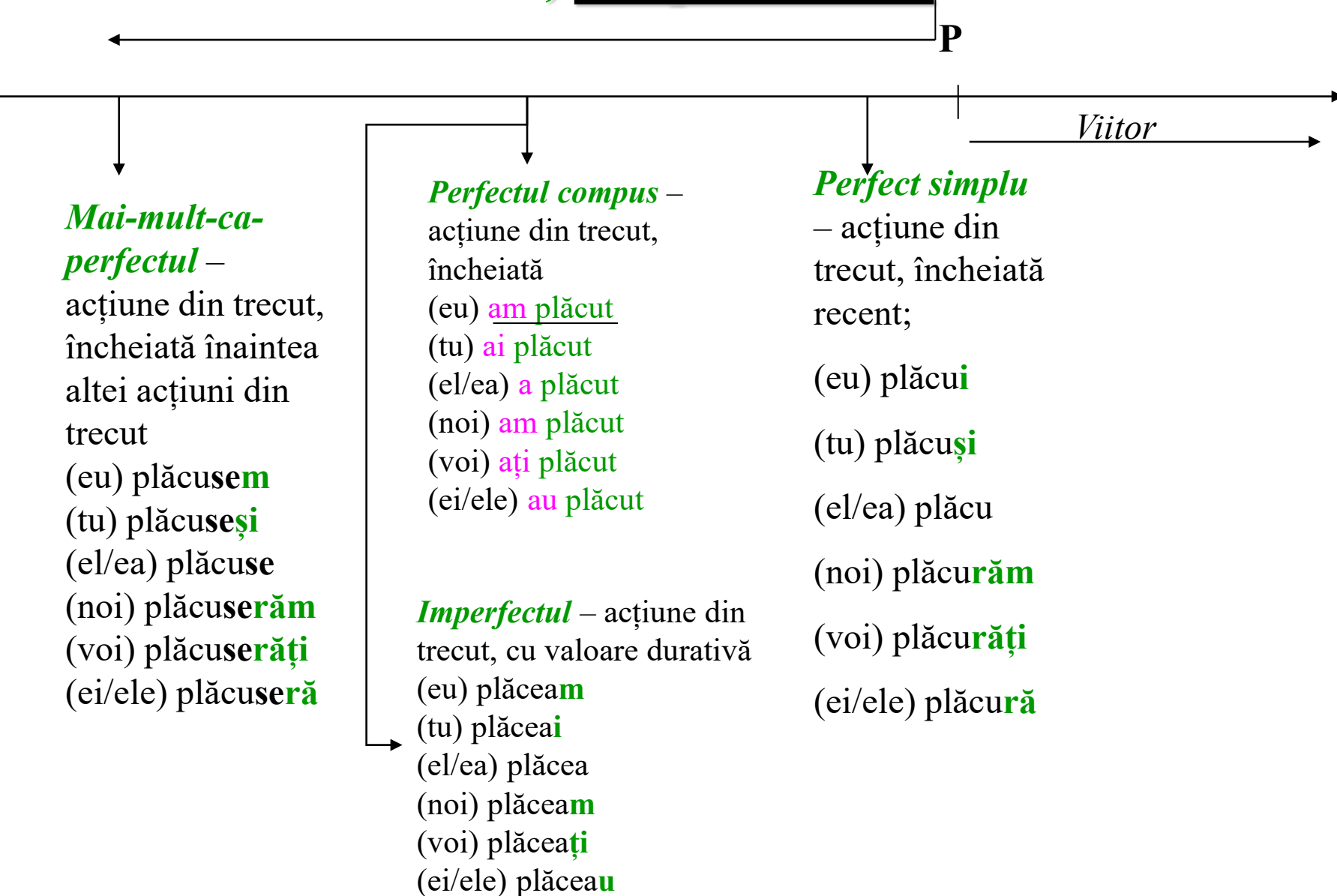
Modul indicativ, timpul prezent

Prezentul poate indica: *un adevăr general valabil* (Pământul se învâрте în jurul Soarelui.); *evocarea unui fapt trecut* (Atunci, școala începe; după câte zile, elevii sunt obișnuiți cu ritmul.); *un viitor sigur* (Măine mergem la cumpărături).

Persoana/ numărul		Verbul de conjugat			
		<i>A desena</i>	<i>A plăcea</i>	<i>A scrie</i>	<i>A iubi</i>
I	singular	desenez	plac	scriu	iubesc
	plural	desenăm	plăcem	scriem	iubim
II	singular	desenezi	placi	scrii	iubești
	plural	desenați	plăceți	scrieți	iubiți
III	singular	desenează	place	scrie	iubește
	plural		plac	scriu	iubesc

plăcea (a ~) vb., ind. prez. 1 sg. și 3 pl. *plac*, 1 pl. *plăcem*,
2 pl. *plăceți*, viit. 3 sg. *va plăcea*; conj. prez. 3 *să placă*;
cond. prez. 3 *ar plăcea*; part. *plăcut*

Modul indicativ, timpul trecut

Modul indicativ, timpul viitor

Persoana/ numărul		Viitor standard/ simplu	Viitor anterior	Viitor popular
I	singular	<i>voi plăcea</i>	<i>voi fi plăcut</i>	<i>oi plăcea</i>
	plural	<i>vom plăcea</i>	<i>vom fi plăcut</i>	<i>om plăcea</i>
II	singular	<i>vei plăcea</i>	<i>vei fi plăcut</i>	<i>îi/ âi/ ei plăcea</i>
	plural	<i>veți plăcea</i>	<i>veți fi plăcut</i>	<i>îți/ âți/ eți plăcea</i>
III	singular	<i>va plăcea</i>	<i>va fi plăcut</i>	<i>o plăcea</i>
	plural	<i>vor plăcea</i>	<i>vor fi plăcut</i>	<i>or plăcea</i>

Viitor de limbă vorbită: am să plac/ o să plac.

Modul imperativ

- arată o **acțiune realizabilă**, exprimând o *poruncă*, un *sfat*, o *rugămintă*;
- este **forma verbală a adresării** către un interlocutor;
- **nu are timpuri verbale**;
- are forme numai la **persoana a II-a**, singular și plural;
- are **două aspecte**:

Afirmativ: Taci! Vino! Stai! Fii! Ia!

Negativ: Nu tăcea! Nu veni! Nu sta! Nu fi! Nu lua!

Sortează verbele de mai jos în funcțiile de categoriile învățate – persoană, număr, mod și timp:

a învățat, a aduce, mersei, aduseserăm, pleacă!, știut, voi fi terminat.

Model

Oi alerga – verbului i se poate identifica **persoana I**;

- o singură persoană realizează acțiunea (eu): **număr singular**;
- acțiunea este **certă**, este plasată în **viitor**, deci se va realiza după momentul vorbirii, dar **exprimarea nu este cea literară: modul indicativ, timpul viitor popular**;
- forma este compusă din infinitivul verbului de conjugat și verbul auxiliar „a vrea”.

Mult succes!

